

1724.

1. Necker, Joseph. Baethem: De febre catarrhali benigna.
2. Fischerus, Johann Andreas: De scrubitinis pestis synoptico.
3. Fleischerus, Jo. Frederic.: De minorum restitutione in integrum et in consuetibus majoribus proficua...
4. Arnold, Hugo Franciscus, Facult. juridicæ Decanus: Lectori benemerito s. p. d. (ad reputationem inaus. Joannis Caspari Schomanni invitat.)
5. Arnold, Hugo Franciscus, Facult. juridicæ Decanus: Lectori benemerito s. p. d. (ad reputationem inaus. Joannis Frederici Fleischeri invitat.)
6. Arnold, Hugo Franciscus, Facult. juridicæ Decanus: L. b. s. p. d. (ad reputationem Jo. Seb. Schinkleri invitat.)

7. Hannold, Hugo Franciscus, Facult. juridicæ Decanus :
 1. 6. 2. p. 1. (ad Disputationem inang. Sakari Michaele
Tentscheri innotat)
8. Hannold, Hugo Franciscus, Facult. juridicæ ... Decanus
 lectori benivolus s. p. d. (ad Disputationem inang.
Yasleichi Tittelii innotat) .
9. Mutschmann, Fridericus Christoph : De legum summa,
variarum natura et necessitate.
10. Pfe, Jo. Fridericus : Theses inang. medicæ, quæ
ex Hippocratis aphorismo XVII Sect. II de cibatione
reconvalescentiam deductas ... publicæ erudi-
torum discussioni submitte?
11. Pfe, Jo. Fridericus : Theses inang. medicæ, quæ ex
Hippocratis aphorismo V. Sect. IV de cante dantis
progredientibus diebus canicularibus deductas ... publicæ

Eruditionem Picardiam intulit 2

^{a. 6}
12. Reinhardt, Tob. Jac. De clericis, per alios non
officio pastoralis, leges imperii atque tranquilli-
tatem publicam violante, ejusque cretione.

2 3 cent.

13 Schumann, Joann. Caspar: De successione conjugum
secundum statuta sive de conjugum portione sta-
tutaria generaliter considerata

14. Strecker, Cor. Wilh.: De juramento in litem
et in primis quod pro pupillis mater ejus
ad jurandum in litem etiam admittenda sit.

15. Strecker, Corrado Wilhelm: De juramento minorum
bonis

16. Strecker, Cor. Wilhelm: De jure simultaneae
investiturae in summi Elect-acquisitione et
conservatione

1724

17. Streit, Dr. Philippus Fac. juris Nicolae Decanus l. b. s.
Casus patrimonii inay Caspari Gollubi Grabis irritat
18. Tengell, Ernestus: De eo, quod justum est circa prom-
nobilitatem.
19. Tengell, Ernestus, Decanus ordinis Teutonicarum: irritat
... ad Dissertationem inay. Dr. Johannis Huricii
Albini irritat.
20. Tengell, Ernestus; De precibus defunctorum voluntate
sua non adimplentibus
21. Tengell, Ernestus, Facult. juridicæ Decanus: program-
mate ... inaugurali lectorem honor. certiorum
facit de lectione cursoria et dicit inay. ... a Dr.
Samuel Christiano Hacken Lectoris.

23. Tengell, Ernestus: De arbitrio circa poenas.
 24. Tengell, Ernestus: Dissertationes inang., quae observa-
 tiones forenses circa remedia quaedam suspensiva
 frustro exhibitae.
 25. Tengell, Ernestus: De effecta inimicitiarum
 capitalium in jure.
 26. Tengell, Ernestus, Facult. juris. Decanus. l. c. s. p. 2.
 Cumque . . . programme inang. certiorum fact.
 de die hora et loco . . . dissertationi inaugurali . . .
 Dr. Thom. Tribneri Rose . . . praefixo.
 27. Tengell, Ernestus: De eo, quod iustum est in colla-
 tione circa similes studiosorum.
 28. Tengell, Ernestus, Collegii juris. Decanus: et lect.
 curs. et dis. inang. . . a Dr. Georgio Henrico Rosenbach.
 . . . habendas invitat.

29. Jungell, Emeter, Collegii iurist. — Decanus
... iuristas ad audiendum lect. solemnem et disserta-
tionem. — Dr. Ioannis Caspari von Kieles.
30. Jungell, Emeter Frormann: De tortura Testium.
31. Teutscher, Joh. Michael: De infirmitatibus
32. Treker, Ioannes Philippus: De possessionibus, in iudicio
possessorio succumbentibus.

1724/14 Pri. 34. *Wisch. 32*

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA,
DE

15

**JVRAMENTO IN LITEM,
ET INPRIMIS
QVOD PRO PVPILO MATER
EJVS AD JVRANDVM IN LITEM
ETIAM ADMITTENDA SIT,**

contra Leg. 4. ff. de in Litem jurand.

QVAM,

IN ALMA ET PERANTIQA HIERANA
RECTORE VNIVERSITATIS AC PRO-CANCELLARIO,
VIRO MAGNIFICO, MAXIME REVERENDO, PRÆNOBILI, AMPLIS-
SIMO ATQVE CONSVLTISSIMO,
DOMINO

P. 250.

**CHRISTOPHORO IGNATIO
DE GVDENVS, J. V. D.**

INSIGNIS ECCLES. COLLEG. S. SEV. CAN. CAP. ET SCHOLAST. EMINENT. AC
CELSISS. PRINC. ELECTORIS MOGUNT. CONSIL. ECCLESIAST. EJVSDEM-
QVE PER THVRING. IN SPIRIT. SIGILLIFERO;

**EX CONSENSV ILLVSTRIS JCTORVM ORDINIS
SVB PRÆSIDIO**

DN. CONR. WILH. *Streders* / J. V. D.
JVDICII ELECTORIS PROVINCIALIS ASSESSORIS, PROFESSORIS PVBLICI,
ET SENATORIS ERFVRTENSIS,

PRO LICENTIA

SVMMOS IN VTROQVE JVRE HONORES AC PRIVILEGIA
DOCTORALIA RITE CAPESSENDI,
DIE XIII. NOVEMBRIS, A. M DCC XXIV.

PVBLICÆ ERVDITORVM DISQVISIONI SVBMITTIT ET DEFENDIT

CHRISTIAN. FRIEDERICVS NEBERSHAVSEN,

Plavia-Variscus,

IN AVDITORIO MAJORI COLLEGII MAJORIS. HOR. CONSVET.

ERFORDIÆ, Typis GROSCHIANIS, Acad. Typogr.

13.

1196.

DISSERTATIO IN AEGYPTIIS IURIBUS
DE
IURAMENTO IN LITEM
ET IN PRIMIS
QUOD PRO PUPILLO MATER
EIVS AD IURANDUM IN LITEM
ETIAM ADMITTENDA SIT
AUCTORITATE
IN AUSTRIA ET FERANHOVA HEREDITARIA
RECTORIS UNIVERSITATIS NOBIS CANCILLARII
MAG. VINCEN. VON SIEBERGII
D. O. M. S. N. O.
CHRISTOPHORO IGNATIO
DE GYDENY, J. U. D.
EX CURSUS IURIS IURIS ORDINIS
S. P. O. S. I. O.
DN. CONR. WILL. KÄSTNER, J. U. D.
P. O. F. I. C. I. A.
CHRISTIAN. BRILLIERY, RECTORI
MAG. VINCEN. VON SIEBERGII, CANCILLARIO

PROOEMIUM.

§. I.

Ur hoc præ aliis elegerim Thema Disputationis, non habeo, L. B. ut multas instituti mei rationes adducam. In vasto Juris nostri Campo multa materia reperiuntur, quæ aliquâ adhuc eâque majori enucleatione opus habere videntur. Et præsens quoque Thema inter eas meritò referendum esse, nullus planè dubito. Præbet insuper insignem suam utilitatem & frequentem usum in foro. Si quidem Zasius semper dicere consuevit: Aureis scribi literis, & in publico affigi debere, quicquid unquam de *Re Pupillari* scriptum extet. Merito itaque, posthabitis absoletis aliis rebus (quare bene multa in Jure nostro extant, quas quidem neque scire Compendium, neque ignorare detrimentum est ullum, ut *Carpz. in Diss. 1. Arbor. Consangu. pos. 2. §. 9.* loquitur) in hujusmodi inquiremus materiam, præsertim, cum etiã à Potentissimo Rege Poloniae & Electore Saxoniae, tanquam Clementissimo Patre Patriæ, in noviter jam declaratâ ordinatione Processus Saxon. Juramentum in Litem ex Jure Civili in locum

A 2

cum

1196.

cum Juramenti Minorationis haecenus usitati specialiter receptum fuit. Quapropter in praesentiarum de hoc Themate nostro, quantum per ingenii imbecillitatem & breve temporis spatium licuerit, sumus acturi. D. T. O. M. elementissime inspiret felicem instituto meo successum, quo omnia in Tui Nominis Gloriam & Reipublica salutem vergant!

§. II.

Antequam vero ad uberiores Rei ipsius meditationem progrediamur, de Derivatione ac Significatione Verborum in rubro contentorum quadam praemittenda esse duxi, exemplo Ulpiani in *L. 1. pr. ff. de Reb. cred.* ne à consuetudine ista jam inveterata omnino recedam. Non tamen ero prolixus circa hanc Praemissionem, probe gnarus, in Jure nostro Rerum rationem majorem habendam esse, quam Verborum, *L. 17. ff. de LL. §. L. 3. §. 9. in fin. de adimend. vel transfer. legat.*

§. III.

Sicuti vox *Matris* nullam plane Descriptionem indiget, sed, quid ea proprie involvat, unicuique jam satis notum est; Ita Vocabulum *Pupilli* deducitur ab antiquo Vocabulo, *Pupo*, quod Puerum significat, & quae nobis hodie *Puella* audit, olim *Pupam* dixerunt. Hinc *Martianus* inquit:

Pupam se dixit Gellia, cum sit Anus.

Sumitur nomen *Pupilli* vel in sensu latiori pro quovis impubere, qui pubertatem nondum nactus fuit, quamvis subit adhuc patriae potestati, *L. 141. §. 1. §. 2. ff. de Verb. oblig.* vel sumitur in sensu strictiori pro eo tantum impubere, qui desit in Potestate Patris esse, & quidem Morte, *pr. §. §. 6. Just. quib. mod. Jus. patr.* Et in sensu hoc strictiori nobis in praesenti Disceptatione venit nomen *Pupilli*, & denotat Personam sui Juris.

§. IV.

Sequitur Vocabulum *Juramenti*, quod alias *jusjurandum* appellatur in *C. de reb. cred. §. jurejurando*, & alibi, quasi *Jus Sacratum*. Sic *Virgilius Lib. 2. Aeneid.* *jusjurandum*,

dum Sacratum Jus appellat. Quapropter etiam Juramentum porro dicitur Sacramentum in *L. 1. § 2. C. de Jurejur. propter calumn. dando L. fin. C. de fideicom. L. fin. C. de Fide Instrum. L. 2. ff. de his, qui not. infam. §. miles.* Dicitur quoque Juramentum Religio in *L. 4. ff. de in Lit. jur.* Ubi verba: nulla erit Religio, significant: Nullum erit Juramentum. Et Imperator Justinianus, ad Religionem convolare sumfit pro Convolare ad Juramentum s. Sacramentum, *l. 14. C. de reb. Cred. & Jurejur.* Interdum etiam Jusjurandum & Religio conjunguntur; Sic Imperator Justinianus conspirationem Jurisjurandi Religione compositam prohibet in *L. ult. C. de Jurejur. propter calumn. dando.* Et filius matrem, tanquam heredem, fideicommissa cum Jurisjurandi Religione praestari rogavit *l. 77. ff. de Legat. & Fideic.* Pari ratione Sacramentum & Religio huc passim conjunguntur, ut in *l. 3. C. si minor se majorem dix.* ubi dicitur; si minor per Sacramenti Religionem se majorem asseraverit.

§. V.

Juramentum itaque generaliter describi potest, quod fit certa Litis definitio, quae fit cum obtestatione Divina; Ita Clemens Alexandrinus Juramentum definit in *7. Stromat.* Et verba: obtestatio Divina, nihil aliud involvunt, quam Invocationem nominis Divini, ut Deus sit testis asserti nostri, & perfidia vindex. Dicat autem quis, Sacra Scriptura *Martb. 5.* praecipit, ne juremus neque per caelum, neque per terram, neque per Hierosolymam, neque per Caput, neque per aliud quid, Ergo multo minus nec summum Numen jurare; licitum esse videretur. Sed sciendum est, loco illo non juramenta tolli, sed levitatem tantum, quae saepius jurantes utuntur, taxari, Id quod textus clari testatur *Deuteronomii 6.* Per nomen Dei tui jurabis. Et secundum *D. Paulum ad Hebraeos Cap. 6.* Finis omnis Litis debet esse Juramentum, sicuti etiam ipse *Paulus ad Romanos Cap. 1.* jurat per Deum his verbis: Testis est mihi Deus.

1196.

§. VI.

Ut vero propius scopum nostrum ascendamus, nunc pluribus aliis ejusmodi sepositis, paucis videbimus, quid proprie sit Juramentum in Litem? Et nihil aliud est, quam *Æstimatio rei in Judicium deducta*, quæ ab actore fit cum obtestatione Divina. Sic Ulpianus in *l. 1. ff. b. t.* inquit: Per Jusjurandum in Litem Res æstimatur, & Sabinus Jctus ait: Si mulier res, quas amoverit, non reddat, æstimari debere, quanti in Litem vir jurasset, *l. 8. ff. de act. rer. anot.* Per quod clare docet, Juramentum in Litem esse æstimationem Rei in Judicium deducta. Res autem in Judicium deducta cum voce Litis in hac materiâ unam eandemque habet significationem. *l. alleg. 1. f. de Jur. jur. in Lit.* Nam hic Ulpianus id, quod Litem dicimus, appellat Rem in Judicio deductam. Per dictionem Rei vero tam Corporalem quam Incorporalem rem intelligimus, *l. 5. ff. l. 23. §. 222. de Verb. signif.* Hinc etiam id, quod interest, Rei appellatione continetur, *l. 2. ff. de Jur. rej. in Lit.*

§. VII.

Equidem huic definitioni nostræ Juramenti in Litem obstare videtur *l. 4. ff. §. fin. d. b. t.* ubi Ulpianus inquit, æstimationem à Judice esse faciendam, item *l. 5. d. l.* ubi dicitur: Culpam Judex æstimat. Sed respondendum est, Judicem interdum certam quantitatem tantum præscribere, quam ipse Litem non excedere putat; Quia ergo Judex mihi non semper permittit, ut pro meo arbitrio Litem æstimarem, hinc inde Judex æstimationem fecisse dicitur. Veluti si promissor meus Stichum moram fecerit, & Stichus decesserit, Hoc casu Judex non potest æstimare Stichum, qui non extat, sed defert mihi Juramentum in Litem, ut jurem, me Stichum æstimare verb. grat. 30. aureis, Et, me jurante, Promissorem meum in 30. aureos condemnat *l. d. §. ff. b. t.* Sic itaque ego meo juramento litem æstimavi, Judex autem æstimationem fecisse id eo tantum dicitur, quia certam quantitatem, quam ipse Litem

rem non excedere putabat, mihi praescripsit, ne arrepta occasione in immenfum juretur, *l. 4. ff. h. t.* siquidem etiam deferre Jusjurandum judicem oportet, & si alius detulerit Jusjurandum, vel non delaro, juratum sit, nulla erit religio, *d. l. 4.* Interim tamen nihilominus aestimacionem Litis non facit Judex deferens Jusjurandum, sed actor jurans, Nam juramento praestito, demum constat, in quantum reus sit condemnandus.

§. VIII.

Aliam vero aestimacionem fieri, cum culpa non-restituentis vel non-exhibentis punitur, & aliam iterum, cum dolus aut contumacia non-restituentis vel non-exhibentis punitur, patet ex *Lege 2. ff. h. t.* Nam priori casu solum aestimatur, quod interest agentis, posteriori autem aestimatur, quanti in Litem juraverit actor. Itaque duplex est Jusjurandum in Litem, Unum, quod culpa, alterum, quo dolus vel contumacia non-restituentis vel non-exhibentis punitur. Illud afficit, quod interest actoris, Hoc, quanti in Litem actor juraverit, quod illud, quod interest, excedit. Exinde Interpretes, docendi gratia, Jusjurandum in Litem communiter dividunt in Juramentum Veritatis, & Affectionis. Per Juramentum Veritatis, dicunt, aestimatur res, quanti ea fuit, hoc est, vero pretio; Per Juramentum Affectionis vero res aestimatur pro Affectione, i. e. pro arbitrio domini sive actoris, & quanti in Litem juratum fuerit. Quae divisio, licet non secundum verba & appellationem, tamen secundum sensum, praesertim in *Lege 8. ff. h. t.* fundata est. Nec obstat, quod in *L. 33. ff. ad Leg. Aquil.* dicatur, non affectiones aestimandas esse, & pretia rerum non ex affectione nec utilitate singulorum, sed communiter fungi, item in *L. fin. de oper. serv.* voluptatis vel affectionis aestimacionem non esse, &c. Cum Juramentum affectionis non propter affectionem actoris, sed propter dolum vel contumaciam rei praestatur *l. 1. 2. 5. § 8. h. t.* Hinc, ubi reus dolum vel contuma-

1196.

tumaciam in re non-restituendâ vel non exhibendâ non committit, ibi etiam affectionis ratio minus habetur.

§. IX.

Juramentum in Litem cui à Judice deferendum fit, constat ex *L. 7. ff. h. t.* in quâ Ulpianus dicit, alium in Litem non debere jurare, quam Dominum Litis, & deinde ex Papiniano subjicit, alium non posse jurare, quam eum, qui Litem suo nomine contestatus est. Inde sequitur, Procuratori Jusjurandum in Litem non posse deferri, quia non suum sed alienum negotium mandato domini administrat *l. 1. ff. de Procur.* ideoque Dominus Litis non est. Et quamvis post contestatam Litem Dominus efficiatur *L. 22. §. 23. C. de Procur.* Nihilominus tamen uon potest in Litem jurare, cum non suo sed alterius nomine Litem contestatus est.

§. X.

Ex superiori adducto porro sequitur, Pupillum in Litem jurare non posse, *L. 4. ff. h. t.* Licet enim Dominus sit Litis, tamen in Judicio absque Tutore Personam standi non habet, *l. 1. C. qui legit. pers. standi in Judic. hab. l. non.* sicque non tam ipse Litem contestari in hâc parte videtur, quam tutor. Ubi probe notandum venit, hic solum de eo pupillo agi, cujus Parens mortuus fuit, nam JCrus in *d. l. 4.* agit de pupillo, qui Tutorem habet, qui autem Tutorem habet, Patrem non habet. Equidem *Lex 26. ff. de Jurejur.* non ignota est, secundum quam nihil refert, cujus sexus atatisve is, qui jurasse dicitur, sit; Verum enim vero nos scire oportet, in allegatâ Lege tantum de tali Juramento, quod adversarius pupillo defert, agi, Id quod mera Transactio est, Juramentum in Litem autem defert Judex etiam invito & nolente adversario.

§. XI.

Et si quidem non pupillo, sed ejus Tutori Juramentum in Litem deferri possit, *L. sep. alleg. 4 ff. h. t.* Interim tamen etiam tutor cogendus non est, in Litem jurare. Grave enim videtur, & ignorantes & invitos tutores sub alieni

alieni compendii emolumento etiam perjurium anceps subire, *d. l.* Quæ ratio non solum speciale hoc Juramentum in Litem, sed in genere omne Juramentum, sive Decisionem, sive Estimationem Litis contineat, tangit & Jure Naturali quam maxime nititur; Nam Tutores nomine pupillorum agentes facile ignorantiam habere possunt ejus rei, de qua agitur; si ergo cogerentur, Juramentum vel ab adversario vel à Judice delatum suscipere & jurare, anceps s. dubium perjurium subirent; Id quod grave aliquid omnino foret, maxime cum ex Juramento in tutorem ipsum commodum & emolumentum nullum, sed omne in pupillum unice retundet. Et hæc omnia, quæ de Tutore pupilli dicta fuerunt, locum quoque habent in Curatore adolescentis, non minus enim talis Curator volens pro adolescente valide in Litem jurat, *d. l. 4.* Attamen etiam adolescens ipse, si velit, jurare potest. *d. l. 1. §. 1.*

§. XII.

Contra in foro Saxonico hodie nullum Juramentum, sive sit Decisivum, sive æstimativum, sive credulitatis, sive aliud quid, Tutores pupillorum nomine præstare volentes admittuntur, Ex hac ratione, quia Jusjurandum sit quid personalissimum, *Cap. Veritatis ubi Host. & Dd. extr. de jurejur.* Cujusmodi quæ sunt, per intermediam personam præstari nequeant *l. generaliter 12. §. his de present. C. de reb. Cred.* Quare pupilli & adolescentes in propria persona jurare tenentur, ita tamen, ut actus jurandi suspendatur, donec ad pubertatem pervenerint vid. *Carpz. Defin. ad Const. P. 1. C. 24. def. 11.* Ne tamen Lites quasi in infinitum protrahantur, eatenus ab hac observantia recesserunt, ut tutores pupillorum nomine Juramentum Credulitatis præstare admittant, si nimirum alii coheredes puberes & majorenes concurrunt, quippe qui defectum reliquorum supplere & credulitatem tutorum suo quoque Juramento confirmare censentur. Quin & si in tutore ignorantia rerum à defuncto gestarum præsumatur,

B

pla-

1196.

placuit tamen in favorem pupillorum à regulis Juris recedi juxta Carpz. alleg. loco def. 12.

¶ Videamus nunc pro speciali ratione nostri Themat-
tis, utrum etiam pro pupillo Mater ejus de Jure Civili ad
Jurandum in Litem admittatur, nec ne? Et Ulpianus in
sep. alleg. l. 4. ff. de in Lit. jur. inquit, matrem pupilli ad
Jurandum in Litem admittendam non esse, & si parata es-
set jurare. Quibus ex verbis sole clarius elucescit, etiam
matrem volentem pro pupillo in Litem jurare non posse,
ficuti tamen à parte Tutoris vel Curatoris omnino
procedit. Rationem hujusmodi Dispositionis Legalis non
nulli quarunt in Affectu materno, putantes, quod mater,
quia plerumque ardentissimo amore liberos & pupillos
suos diligeret, semper quoque magis tali affectui satisfacere,
quam, quid proprie Juramento suo firmet, alta
mente reponere, præsumatur, uti Accursio visum fuit. Atractione
illa supra tradita generalis, quod solus Dominus Litis
in Litem juret, & qui Litem suo nomine concessatus
est, per L. alleg. 7. ff. de in Lit. jur. hæc melius quadrare videtur.
Mater enim secundum has Leges Domina Litis non
est, nec pro Domina habetur, Ergo etiam ad Jurandum
in Litem non admittitur. Sed, his non obstantibus, ob-
jicere quis posset, asserens: Cum vero auctoritas Juris
non refragatur, quin Tutores & Curatores, si tantam affectu-
nem pupillis suis vel adolescentibus præstare velint,
ad Jurandum in Litem pro eis admittantur, Cur non
etiam mater pupilli, cui hodie, uti satis notum est, præ
omnibus aliis tutela pupillorum suorum conferri debeat?
Et objectioni huic prorsus assentiendam, ac matri volenti
Præstationem Juramenti in Litem pro Pupillo minime
denegandam esse, puto. Etenim temporibus Ulpiani,
tanquam Legi 4. alleg. auctoris, mater quidem tutelæ officio
fungi non poterat, quia Tutela virile munus sive masculorum munus,
l. 16. ff. de tutor. & virile munus sive masculorum munus,
l. 16. ff. de tutel. Imò olim ipsæ mulieres in perpetua
tute-

tutela erant, propter sexus infirmitatem, & animi levitatem; Verum postea Valentinianus Theodosius & Imperator Justinianus plene concesserunt matri Tutelam liberorum, modo secundis Nuptiis & Scto Vellejano renunciaret, *Novella 94. § 118. c. 5.* ita ut hodie mater liberorum suorumATRIX omni modo esse possit, Ideoque etiam mater hodie pro pupillo, cujus tutelam gerit, non minus, quam alius Tutor vel Curator, ad Jurandum in Litem erit admittenda, Et quæ supra de Tutoribus vel Curatoribus, ratione liberæ Voluntatis aliasque, dicta sunt, ea omnia singulaque etiam de matre hodie, si tutelam liberorum administrat, plene intelliguntur, Cum enim tutelam gerit, omnibus aliis Tutoribus similis redditur, & per Consequens pari ratione loco Domini, maxime quoad hoc Juramentum in Litem habetur. Id quod etiam in avia *juxta alleg. Novell. 118. c. 5.* cum matre pupillorum hæc in parte pari Jure gaudente plenissimum locum habet, & illa quoque potest tutelarem administrationem nepotum suorum gerere, consequenter pro iis simul in Litem jurare.

§. XIV.

Ita quidem res sese habet de Jure Civili; Sed quid dicemus de Jure Saxonico? Licet enim *allegata Novella 94. § 118. c. 5.* in Saxoniam plane recepta fuit, cum quotidiana experientia illud docet, & ubivis locorum matres, tanquam tutrices liberorum suorum videntur; Quia tamen, ut *precedenti §. 12.* pluribus demonstratum est, ex observantia fori Saxonici Jusjurandum per intermediam personam præstari nequit, sed pro personalissimo quo habetur, ideoque tutorem nomine pupilli jurare, nunquam licet, adeo, ut actus jurandi semper suspendendi sint, donec pupillus ad pubertatem pervenerit; Exinde necessario sequitur, in Saxoniam nec matrem hæc in parte sibi plus Juris, quam alius tutor pro pupillo in Litem jurare non solens habet, posse arrogare.

§. XV.
 Quod Juramentum in Litem locum habeat tam in actionibus realibus, quam personalibus, videtur ex *Leges ff. de in Litem Jur.* Nam Marcianus inquit: In actionibus in rem, & in ad exhibendum, & in bona fidei Judiciis in Litem juratur, *§. in fine*: Plane interdum & in actione stricti Judicii in Litem jurandum est. Actiones in rem etiam Vindicationes appellantur in *§. i. Just. de action.* Id quod generale nomen est, sub quibus plures species comprehenduntur, etiam hereditatis petitio, servitus, &c. Si enim res singulae petantur, dicitur specialis Vindicatio, in qua in Litem juratur, *l. 68. ff. de Rei Vindic.* modo pro Affectione, modo pro Veritate, Nam si restituere jussus dolo fecit, quo minus possit restituere, is, quantum adversarius in Litem sine ulla taxatione in infinitum juraverit, damnandus est, si vero nec potest restituere, nec dolo fecit, quo minus possit, non plus, quam quanti res est, id est, quanti adversarii interfuit, condemnandus est. *l. alleg. 68.* ubi in fine adhuc ponitur, quod hac sententia generalis sit, & ad omnia sive interdicta, sive actiones in rem, sive in personam sint, locum habeat. Hac de Petitione s. Vindicatione rerum singularium; Quod si vero ex jure Universali Hereditatem seu partem ejus vindicamus, appellatur Hereditatis Petitio in qua per *l. 25. §. hoc verba §. c. ff. de heredit. petit.* in Litem juratur. Sicuti etiam Actio in rem s. vindicatio est de servitutibus & personalibus, & realibus, aliasque actio confessoria nominatur, in qua Juramentum nostrum in Litem iterum specialiter fundatum est in *l. 7. in fine ff. si servitus vindic.* Quiritur, utrum etiam in Actione Negatoria, Juramentum in Litem locum habeat? Negari illud videtur propterea, quod in actione negatoria non id agitur, ut res restituatur, vel exhibeatur, sed tantum ut servitus adversario negetur: Tamen etiam in actione negatoria in Litem jurari asserendum est ex *l. d. 7. jam alleg. v. g.* si adversarius cavere non vult, quod neque ipse, neque successores

res ejus me in libertate vel possessione mea amplius turbare velint, tanti iste condemnandus est, quanti in Litem juravero. Porro ad Actiones in rem s. Vindicationes pertinet quoque Actio Hypothecaria, qua hypothecam vel pignus persequimur s. vindicamus, Et quod in hac actione in Litem juretur, expressam facit mentionem *Lex 16. ff. de pignoribus & hypotb.* Pari ratione reliquæ omnes Actiones in rem, ut actio Publiciana, Rescissoria, Pauliana, Juramentum in Litem admittunt, *L. alleg. 5. ff. b. t. l. 7. §. in Publiciana, de Publ. in rem. act. l. 16. ff. de Pugn.*

§. XVI.

Sed quid dicendum erit de Actionibus in Rem scriptis? Hæ dicuntur, quod sint neque in personam, neque in rem, *l. 9. ff. quod metus causa, §. fin.* In personam non sint, quia neque ex contractu, neque ex quasi-Contractu, neque ex delicto, neque ex Quasi-Delicto descendunt; Non ex Contractu, quia verbi gratia metum inferens non contrahit cum eo, cui infert metum; Non ex quasi Contractu, quia nec quasi contrahit metum inferens, neque negotium ejus, cui infert metum, gerit; Non ex delicto, vel quasi, quia actio hæc in rem scripta quod metus causa datur etiam in eum, qui metum non intulit, aut reus fuerit facinoris *L. 14. ff. quod met. caus.* Quomodo etiam comparatum est cum Actione ad Exhibendum. Sed exinde æque notandum venit, non sequi, quod omnis actio in personam sit ex Contractu & Delicto vel quasi. Et omnimode in hujusmodi Actionibus in rem scriptis in Litem jurari pleno ore assentiendum est, *L. 13. ff. de Dolo mal. §. 1. L. 5. ff. de in Lit. jur.*

§. XVII.

Supra diximus, quod etiam in Actionibus Personali- bus Juramentum in Litem locum habeat. Nunc autem verb. grat. in Actione empti venditi non agitur de re restituenda, sed de re vendita tradenda. Videtur ergo in actione empti venditi & aliis ejusmodi actionibus, in quibus de re restituenda non agitur, cessare jusjurandum in

Litem. Et ita Alberico de Resure, Johanni Carraffa, aliisque multis Dd. visum fuit, non solum ob rationem jam prolatam, sed etiam, quod nusquam præterea de Delatione Juramenti in Litem in actione empti scriptum sit, cum tamen de Emptione & Venditione alias plura, quam de ullo alio Contractu scripta fuerint. Accedit ad hoc, quod actor in Litem jurans rem suam ei, contra quem jurat, vendere dicatur in l. 10. ff. de Jure dbr. l. 7. §. 1. ff. de Publ. in rem act. Actor autem de re tradendâ agens non potest rem sibi tradendam reo vendere, quia reus rem suam emeret, quod foret contra L. 16. 34. ff. de contrab. empt.

§. XVIII.

Quaritur porro, utrum tam in directis quam contrariis actionibus in Litem jurari possit? Ulpianus in L. 5. ff. Depos. inquit: Ei, apud quem depositum esse dicitur, contrarium judicium depositi datur, in quo judicio merito in Litem non juratur, non enim de fide rupta agitur, sed de indemnitate ejus, qui depositum suscepit &c. Ex quo igitur distinguendum esse videtur: Aut agitur in contrariâ actione de fide ruptâ, id est, quando actor de fide sibi non servata contra reum agit, & hoc casu etiam in contrariâ actione aquæ ac in directâ Jusjurandum in Litem admittitur; Aut tantum agitur in contrariâ Actione de indemnitate, & tum Jusjurandum in Litem locum non habet. De fide autem ruptâ tam in actionibus directis quam contrariis potest agi, l. 6. §. Mandati ff. de birqui not. in fam. Ut si mandatarius pro mandante fidejussit & solvit, mandans vero negat, se mandasse, ut mandatarius fidejuberet, & ita fidem non servat, mandatarius contrariam actionem mandati instituendam habet, itâ ecce de fide ruptâ agitur.

§. XIX.

Posthæc ob culpam non in Litem jurari, sed ob dolum solum, traditum est in L. 5. ff. de in Lit. jur. Sentiendum ergo

ergo videtur, ob culpam latam rei rem non-restituentis vel non-exhibentis in Litem non posse jurari, & testatur Alexander *in d. l. es. num. 8.* hanc sententiam plerumque à Dd. approbari; Cum vero Dolus & lata culpa in Causis Civilibus æquiparantur, ita, ut etiam *in L. 32. ff. Depositi* expressè dicatur, quod latior scilicet lata culpa dolus sit, item *Legge 2. C. de in Lit. Jur.* Imperator Antonius rescripserit: Sin vero neque dolus, neque lata culpa, neque fraus heredis convincitur, omiſſa Jurisjurandi facultate Judex de veritate cognoscet &c. Quibus ex verbis: neque dolus neque lata culpa, satis intelligi potest, quod, sicuti ex dolo, ita etiam ex lata culpa Juramentum in Litem deferri possit; Ita etiam sententia in contrarium, quod nimirum oblatam culpam æque ac ob dolum in litem jurari possit, mihi magis placet, præsertim, cum omnia illa loca, quæ volunt, ob culpam in litem non jurari, de levi tantum culpa sint intelligenda.

§. XX.

Et quamvis denique actorem, cui Jusjurandum in Litem deferretur, in infinitum jurare licet, *per L. 4. §. jurare autem, ff. de in Lit. jur.* Hoc tamen ita temperandum venit, nisi Judex Juramento in Litem moderationem & taxationem adjunxerit, ad quam usque actor jurare debeat. Potest enim Judex modum Jurisjurando statuere, ut intra certam quantitatem juretur, ne arreptâ occasione in immentum juretur, *d. l. 4. §. sed an Judex.* Quodsi vero Judex etiam ante præstationem Juramenti quantitatem non taxaverit, nihilominus potest minoris condemnare, quam juratum est, si nimirum magna causa & postea repertæ probationes adfuerint. *d. l.* Quæ de Juramento in Litem Affectionis sunt alleganda.

§. XXI.

In præcedentibus jam sæpius allatum fuit, Jusjurandum in Litem esse æstimationem, Æstimatio autem dicitur

tur esse venditio, sequitur ergo, actorem per Jusjurandum in Litem reo rem suam vendere, l. 46. ff. de Rei Vind. Actor tamen non tenetur reo cavere de re affirmata, sique per talem affirmationem venditâ, id quod fit in odium rei, & quo dolus ejus hâc ratione eo magis puniatur.

§. XXII.

Pessem quidem multa adhuc circa Materiam hanc proferre, sed partim instituti mei ratio, partim angustia temporis illud prohibet. Itaque Colophonem impono huic Dissertationi, & denique Lectorem bene rogatum volo, ut aequi bonique ea consulat. Interim DEO Teroptimo Terque maximo fit Laus, honor atque gloria.

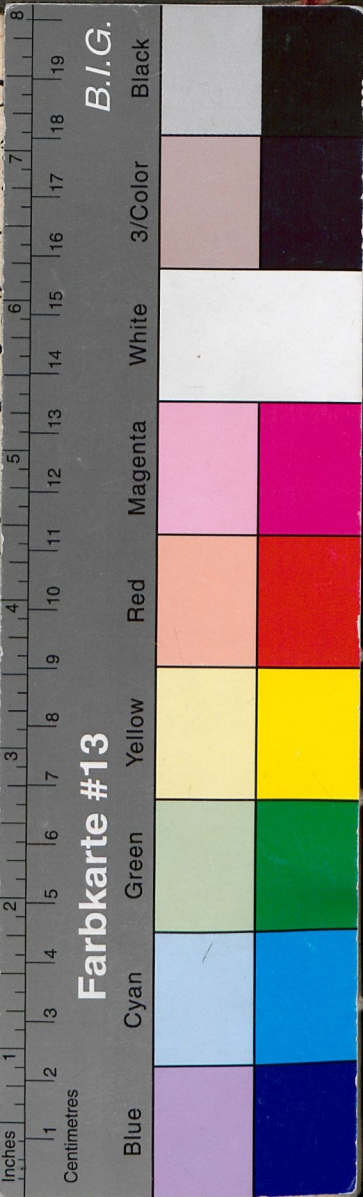
F I N I S,

Erfurt, Diss., 1724

X 2386980

1724, 14
Pri. 34. *Handl.* 32
15

6

DISSERTATIO INAUGURALIS IURIDICA,
DE
IURAMENTO IN LITEM,
ET INPRIMIS
QVOD PRO PVPILLO MATER
EIVS AD IURANDVM IN LITEM
ETIAM ADMITTENDA SIT,

contra Leg. 4. ff. de in Litem iurand.

P. 250.

OVAM,
IN ALMA ET PERANTIQVA HIERANA
RECTORE VNIVERSITATIS AC PRO-CANCELLARIO,
VIRO MAGNIFICO, MAXIME REVERENDO, PRÆNOBILI, AMPLIS-
SIMO ATQVE CONSULTISSIMO,

DOMINO
CHRISTOPHORO IGNATIO
DE GVDENVS, J. V. D.

INSIGNIS ECCLES. COLLEG. S. SEV. CAN. CAP. ET SCHOLAST. EMINENT. AC
CELSISS. PRINC. ELECTORIS MOGUNT. CONSIL. ECCLESIAST. EIVSDEM-
QVE PER THVRING. IN SPIRIT. SIGILLIFERO;

EX CONSENSV ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
SVB PRÆSIDIO

DN. CONR. WILH. *Strecker* / J. V. D.
IYDICH ELECTORIS PROVINCIALIS ASSESSORIS, PROFESSORIS PVBLICI,
ET SENATORIS ERFVRTENSIS,

PRO LICENTIA

SVMOS IN VTROQVE IURE HONORES AC PRIVILEGIA
DOCTORALIA RITE CAPESSENDI,
DIE XIII. NOVEMBRIS, A. M. DCC. XXIV.

PVBLICÆ ERVDITORVM DISQVISITIONI SVBMITTIT ET DEFENDIT

CHRISTIAN. FRIEDERICVS NEBERSHAVSEN,

Plavia-Variscus,

IN AVDITORIO MAIORI COLLEGII MAJORIS. HOR. CONSVET.

ERFORDIÆ, Typis GROSCHIANIS, Acad. Typogr.

13

1196.